

- Over de exacte omvang van het jaarlijkse wereldwijde verlies aan voedsel lopen de schattingen fors uiteen. In de recentste bijdrage aan de discussie, het rapport *Global Food: Waste Not, Want Not* van de Britse Institution of Mechanical Engineers (IME), wordt de totale hoeveelheid geschat tussen 1,2 en 2 miljard ton, zijnde 30-50% van de totale voedselproductie. In ontwikkelingslanden vindt het grootste verlies al vroeg in de voedselketen plaats; tussen het veld en het verkooppunt. Het ministerie van EZ bestudeert hoe Nederland kan assisteren bij het verminderen van deze verliezen.

Meer informatie over de inventarisatie-workshop van het Netwerk Agrologistiek op 22 februari of het evenement van juni in Egypte: Mireille Boshuizen, m.k.boshuizen@minez.nl.

Mireille Boshuizen en Niek van Dijk.

Nederlandse assistentie bij efficiënte(re) agroketens Expertise-netwerk in wording

Staatssecretaris Dijkzema wil samen met het Nederlandse agro-bedrijfsleven de internationale agrologistiek verkennen, getuige de Kamerbrief van 8 januari 2013. “Een derde van het voedsel dat in de wereld geproduceerd wordt gaat door inefficiënties in de keten verloren voordat het een consument bereikt. De groeiende wereldbevolking en verstedelijking vergroten de urgentie om logistieke knelpunten in de keten op te lossen.

Agrologistiek is een essentieel onderdeel van efficiënte ketens en op dit vlak liggen er nadrukkelijk vragen van partnerlanden. Zoals aangekondigd [...] zal Nederland zich inzetten voor voedselzekerheid, onder meer door het versterken van markten en ketens. De expertise die Nederland heeft opgebouwd in agrologistiek is van grote waarde en heeft toepassingsmogelijkheden op mondiale schaal. Agrologistiek biedt oplossingen voor het wereldvoedselvraagstuk. Samen met het bedrijfsleven zal ik verkennen hoe wij hieraan een bijdrage kunnen leveren.”

Netwerk

Mireille Boshuizen en Niek van Dijk, beiden (senior) beleidsmedewerker voedselzekerheid, houden zich op het ministerie van EZ onder andere bezig met de vraag hoe buitenlandse agroketens met Nederlandse assistentie efficiënter kunnen worden. Wat is de stand van zaken? “24 januari was er samen met Wageningen UR een bijeenkomst over een mogelijk op te zetten *centre of excellence* voor *post harvest food losses*.

Daarnaast wordt op 22 februari in een workshop met brancheorganisaties en het Netwerk Agrologistiek een inventarisatie gemaakt van lopende (agrologistieke) initiatieven en knelpunten die ondernemers ervaren bij hun activiteiten in derde landen. Ook zullen kansrijke markten en productgroepen worden benoemd.

Hierna volgt een aantal workshops, waarbij kansrijke product-marktcombinaties worden uitgewerkt tot pilots. Bedrijven worden hierbij van harte uitgenodigd. In het Netwerk Agrologistiek - de doorstart van het Platform Agrologistiek - neemt het bedrijfsleven het voortouw om met de opgebouwde kennis en ervaring onder meer een internationaal spoor uit te werken.” EZ zal aan dit netwerk deelnemen, zegt Boshuizen.

“Het Netwerk zal ook een brugfunctie vervullen tussen de Topsectoren Agro & Food, Tuinbouw & Uitgangsmaterialen en Logistiek. Uitdaging is nu om de expertise die Nederland in huis heeft op een winstgevende manier in te zetten bij knelpunten in agroketens in derde landen.”

Vorig najaar heeft een inventarisatie plaatsgevonden van de perceptie van ‘na-oogst verliezen’ in Ethiopië, Oeganda en Kenia, door AgriProFocus in samenwerking met de Nederlandse ambassades in die landen en de ministeries van BZ en EZ. De inventarisatie kwam tot stand, mede naar aanleiding van het projectidee van Hans Eenhoorn over 1-2-1 *food losses* (zie het interview met hem op pagina 4-5).

“Vindt de producent in een Afrikaans land wel dat er sprake is van een verlies? Als hij een boontje weggooit dat niet voldoet, ziet hij dat dan als verlies of is het nevenschade?”, aldus Van Dijk. “Als wij kansen voor verwaarding laten zien voor het (al dan niet verwerkte) product, waar men zelf niet aan heeft gedacht, verander je iets van de mentaliteit.” Boshuizen: “Dan is sprake van ‘win-win’: minder voedselverliezen en de mogelijkheid om meer geld te verdienen. Geld is immers een belangrijke drijfveer.”

Blauwdruk

Van Dijk: “Meer aandacht voor het onderwerp ‘na-oogst voedselverlies’ in brede zin is goed. Tegelijkertijd moet je niet denken dat je door te focussen op één deelaspect echt een grote slag kunt slaan. Een ketenbenadering is cruciaal. Het moet dus niet gaan om het verbeteren van één onderdeel van de keten, terwijl die verbetering een schakel verderop ‘weglekt’”. Boshuizen vult aan: “Allereerst is het natuurlijk belangrijk om te weten welke expertise op dit vlak beschikbaar is en welke problemen Nederlandse bedrijven in het buitenland zoal tegenkomen.”

‘Gemiddelde Afrikaanse boer produceert niet voor marktvraag’

WUR is daarom belast met een onderzoek en is verzocht met een blauwdruk te komen hoe de Nederlandse expertise beter kan worden aangesloten op problemen in buitenlandse agroketens. Twee zaken zijn essentieel: een interdisciplinaire aanpak en een lichte werkvorm (netwerkstructuur) waarin die kennis kan worden aangeboden.

Van Dijk: “De grootste verliezen treden op bij groente en fruit, en bij zuivel. De uiteindelijke keuzes voor ketens/sectoren en landen zal mede worden bepaald door de ingang die de Nederlandse agribusiness al heeft. Een geslaagde werkvorm is op dit moment belangrijker dan de keuze voor een concreet land.”

Stel, er komt een Nederlands consortium, is er dan een financieringsinstrument beschikbaar? Van Dijk: “Ja, het gaat dan om

een regeling van Agentschap NL, de Faciliteit Duurzaam Ondernemen en Voedselzekerheid (FDOV), die is gebaseerd op 50/50 cofinanciering. Afgelopen jaar was die zwaar overtekend en het budget is opgehoogd van € 60 naar 100 miljoen. Vanuit EZ zijn we betrokken bij de selectie van projecten.”

Voorbeeld Egypte

Het verlies direct na de oogst is groot, zoals het voorbeeld van Egypte illustreert. Boshuizen was er mee op missie. “Bij één project is er door low-tech oplossingen voor het tegengaan van verliezen minder *post harvest loss*. Doordat producten gekoeld worden bewaard en getransporteerd en deze marktgericht worden geproduceerd in antwoord op lokale vraag, hebben zij de prijs laag kunnen houden. De groenten zijn niet duurder dan lokale groenten van de informele markt, maar wel veel beter van kwaliteit.”

Op 5 maart is er een *open agenda meeting* met de Landbouwrapad Egypte, Joost Geijer, georganiseerd door FrugiVenta. Bedrijven zijn van harte welkom met hun vragen. Begin juni is er in Egypte een evenement met matchmaking en uitwisseling van best practices.

Tot besluit nog even terug naar de lokale mentaliteit, als te overkomen factor. Succes van een project op het gebied van efficiënte(re) agroketens staat of valt met jezelf verdiepen in de cultuur. Boeren zijn daar meestal niet gewend te produceren voor een ‘markt’, productie is voor henzelf en hun directe omgeving. Boshuizen: “In veel landen probeert men een product aan de volgende schakel in de keten te verkopen. Het maakt dan niet zoveel uit of er producten verloren gaan, dat is je zorg niet meer...Terwijl als je de productie afstemt op de marktvraag, een product veel soepeler door de keten gaat. Door zekerheid van afname ontstaat er meer vertrouwen en bereidheid tot samenwerking. Dit draagt bij aan innovatie en creëert commerciële kansen. De verschillende partijen in de keten hebben er allemaal baat bij als processen goed en efficiënt verlopen. Er is dan een gezamenlijk bewustzijn van een ketenbenadering.”

Hans van der Lee